

Nr 193.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt förra sömmerskan vid Västerbottens regementes intendenturverkstäder Hildur Kristina Emelie Sjögren; given Stockholms slott den 16 mars 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Rosén.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Rosén anför:

Uti en inom andra kammaren väckt motion (nr 57) vid 1927 års riksdag hemställdes, att riksdagen måtte bevilja förra sömmerskan vid Västerbottens regemente Hildur Kristina Emelie Sjögren ett visst årligt understöd.

Av utredningen i ärendet framgick, att Sjögren, som är född den 26 mars 1889, innehaft anställning som sömmerska vid Västerbottens regementes intendenturverkstäder från och med den 1 februari 1910 till den 15 juni 1925, då hon på grund av sjukdom måst lämna anställningen; att hon fullgjort sina åliggan-

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 162 häft. (Nr 193.)

den på ett fullt tillfredsställande sätt, visat sig punktlig och ordentlig samt alltid iakttagit ett hedrande uppförande; samt att hon är medellös.

Chefen för Västerbottens regemente hade redan tidigare i skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 oktober 1926 gjort framställning om utverkande åt Sjögren av pension. Han hade därvid omförmält, att Sjögren, på hemställan av regementschefen, beretts sjukavlöning under sex månader efter det hon lämnat anställningen eller till och med den 15 december 1925 ävensom att hennes inkomster vid regementet under åren 1921—1924 uppgått till i medeltal omkring 1,010 kronor för år, dyrtidstillägg oberäknat. Vid framställningen hade fogats läkarbetyg utvisande, att Sjögren på grund av inre sekretionssjukdom med struma och rubbningar i nervsystem och ämnesomsättning (*Morbus Basedowi*) jämte lymfkörtelsvulster i axelhålor och å halsen samt fistel vore fullständigt arbetsoförmögen ävensom att hon möjligen kunde något förbättras med medicinsk-kirurgisk behandling.

I avgivet utlåtande över berörda framställning anförde *arméförvaltningens intendents- och civila departement*, att med hänsyn till Sjögrens i pensionshänseende alltför låga ålder, ej uppgående till 38 år, departementen funne sig icke kunna tillstyrka, att en årlig pension av statsmedel bereddes henne. Då hon emellertid varit i statens tjänst anställd under en tid av mer än femton år och under denna tid på ett fullt tillfredsställande sätt fullgjort sina tjänståligganden samt på grund av sjukdom måst lämna sin anställning vid regementet, ansåge departementen det vara med billighet överensstämmande, att hon för det av henne för kronans räkning utförda arbetet erhöle ett understöd för en gång av statsmedel. Beträffande storleken av dylikt understöd hölle departementen före, att ett belopp av 500 kronor finge anses skäligt, och hemställde departementen, att Kungl. Maj:t måtte tilldela Sjögren en gratifikation för en gång av angivna belopp.

Statskontoret, som jämväl avgav yttrande i ärendet, anförde, att på grund av Sjögrens jämförelsevis låga levnadsålder och korta anställningstid framställningen för det dåvarande icke syntes böra föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att handlingarna i ärendet överlämnades till pensionsstyrelsen för den åtgärd, sagda myndighet kunde finna sig böra vidtaga i anledning av Sjögrens sjukdom.

Genom beslut den 11 februari 1927 medgav *Kungl. Maj:t*, att till Sjögren finge, i anseende till hennes väl vitsordade verksamhet i kronans tjänst och övriga förekommande omständigheter, från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas en gratifikation för en gång av 500 kronor. Tillika förordnade Kungl. Maj:t, att de till ärendet hörande handlingarna skulle överlämnas till pensionsstyrelsen för den åtgärd, styrelsen kunde finna sig böra vidtaga i anledning av Sjögrens sjukdom.

I utlåtande (nr 36 punkt 81:o) över ovanberörda motion erinrade *riksdagens bankoutskott* om vad sålunda i ärendet tidigare förekommit samt meddelade,

att, enligt vad utskottet inhämtat, pensionsstyrelsen — vars läkare uttalat, att Sjögren borde beredas vård å lasarettet i Umeå — i skrivelse till pensionsnämndens ordförande i Umeå stads pensionsdistrikt den 7 mars 1927 hemställt, att ordföranden ville föranstalta om att Sjögren, eventuellt på kommunens bekostnad, bereddes sådan vård. Skulle läkaren efter det vården avslutats anse, att goda utsikter föreläge att Sjögren genom vård å någon av styrelsens kuranstalter skulle kunna bli till arbetsförmågan varaktigt återställd eller åtminstone väsentligt förbättrad, hade ordföranden att till styrelsen inkomma med ansökning därom.

För egen del uttalade bankoutskottet, att såsom av utredningen framginge hade Sjögren tillerkänts en gratifikation av 500 kronor, varjämte åtgärder vidtagits för beredande av vård åt henne i syfte att om möjligt återställa eller väsentligen förbättra hennes arbetsförmåga. Vid sådant förhållande och då hon endast vore 38 år gammal, ansåge även utskottet, att pension eller årligt understöd för det dåvarande ej borde beviljas henne utan att resultatet av de vidtagna åtgärderna borde avvaktas, innan fråga om sådan förmån upptoges till prövning.

Riksdagen fann den ifrågavarande motionen icke till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I en till chefen för försvarsdepartementet ställd, den 5 november 1927 dagtecknad skrift har nu förra sömmerskan Sjögren anhållit att komma i åtnjutande av pension. Till stöd härför har sökanden anført, att hon under år 1927 vårdats å lasarettet i Umeå — varvid kostnaden för denna vård bestritts av ovannämnda gratifikationsmedel å 500 kronor — men att någon förbättring i sökandens hälsotillstånd icke inträtt, vilket framginge av ett den 20 augusti 1927 utfärdat läkarbetyg, enligt vilket sökanden förklarats vara sannolikt för all framtid fullständigt oförmögen till arbete, även om obetydlig förbättring möjligen skulle kunna inträda. Sedan pensionsstyrelsen tagit del av nämnda läkarbetyg, hade styrelsen ansett sig böra underrätta ordföranden i vederbörande pensionsnämnd därom, att styrelsen funne utsikterna att varaktigt återställa eller väsentligt förbättra sökandens hälsa alltför ovissa, för att styrelsen skulle vara villig att bidra till kurortsvård för sökanden.

Arméförvaltningens intendents- och civila departement hava den 24 januari 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att då numera resultatet av de av pensionsstyrelsen vidtagna åtgärderna för återställande eller förbättring av sökandens arbetsförmåga föreläge, syntes ej längre hinder möta mot upptagande till prövning av hithörande pensionsfråga. Arméförvaltningens intendents- och civila departement ansåge för sin del, med hänsyn till vad i ärendet numera framkommit, det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att något årligt understöd av statsmedel bereddes sökanden för hennes återstående levnad. Vad anginge beloppet av ett dylikt understöd, finge departementen erinra därom, att kvinnliga daglönare och med dem jämförliga befattnings-

havare i statens tjänst under de senaste åren i regel tillerkänts oreglerad pension med 400 kronor för år efter 25 års tjänstetid. För varje fullt tjänstår utöver eller under denna tid hade pensionen ökats respektive minskats med 10 kronor. Då i här förevarande fall sökanden innehaft anställning i statens tjänst omkring 15 år, syntes med tillämpning av dessa grunder pensionsbeloppet böra bestämmas till 300 kronor. Till ifrågavarande belopp borde läggas pensions-tillägg och förhöjning I enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 282). Förhöjning II enligt nämnda kungörelse torde däremot i här föreliggande fall icke kunna ifrågakomma, enär ovannämnda pensionsbelopp avpassats efter de genom kungörelsen den 24 augusti 1920 (nr 645) fastställda grunder för pensionsförbättring åt vid marinen anställda daglönare. Sådana pensionärer, vilka erhållit pension enligt dessa grunder, vore nämligen på grund av föreskriften i § 2 mom. 3 d av förstnämnda kungörelse undantagna från åtnjutande av ifrågavarande förmån. Omräknad i enlighet härmed skulle följaktligen ovannämnda äldre pension motsvaras av en ny pension å 564 kronor ($300 + 180 + 92 = 572$, efter avrundning 564). Pensionen torde, i enlighet med vad i allmänhet plägade ske, böra tillkomma sökanden från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigats från sin anställning vid regementet eller från och med den 1 juli 1925; dock torde å första årets pension böra avdragas det belopp om 500 kronor, som i gratifikation redan till henne utbetalats. Motsvarande belopp borde genom överföring gottgöras lantförsvarets anslag till extra utgifter. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Sjögren finge från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigats från sin anställning vid regementet, eller från och med den 1 juli 1925, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 564 kronor, dock med skyldighet för henne att till statsverket återbära det belopp om 500 kronor, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 11 februari 1927 tillerkänts henne från lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Statskontoret, som den 11 februari 1928 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att då numera föreliggande utredning utvisade, att sökanden måste anses vara på grund av sjukdom för framtiden fullständigt oförmögen att med arbete försörja sig, torde årligt understöd av statsmedel böra ått henne utverkas; och då det föreslagna beloppet icke kunde anses för högt samt statskontoret icke heller funne anledning till erinran beträffande vad arméförvaltningens intendents- och civila departement i övrigt föreslagit, tillstyrkte statskontoret, att framställning till riksdagen måtte avlåtas i överensstämmelse med vad av nämnda departement hemställts.

Med hänsyn till vad i ärendet numera förekommit, anser jag mig i likhet med myndigheterna böra tillstyrka, att pension av statsmedel beviljas förra sömmerskan Sjögren. Emot det föreslagna pensionsbeloppet — 564 kronor för år — har jag icke funnit skäl till erinran. Då enligt vad regementschefen upp-

lyst Sjögren åtnjutit sjukavlöning under tiden 15 juni—15 december 1925, torde pensionen bära utgå från och med månaden näst efter den, varunder sjukavlöning upphört att till Sjögren utbetalas, eller från och med den 1 januari 1926, dock med skyldighet för henne att återbära den henne tilldelade gratifikationens å 500 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att förra sömmerskan vid Västerbottens regementes intendenturverkstäder Hildur Kristina Emelie Sjögren må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 564 kronor, dock med skyldighet för henne att till statsverket återbära det belopp om 500 kronor, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 11 februari 1927 tillerkänts henne från lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemstäl-
lan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna
bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid
detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik von Horn.
